

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Jytte Nhanenge [mailto:nhanenge@tdm.co.mz]

Sendt: 15. april 2010 10:56

Til: HUC

Emne: Høring om ny udviklingspolitik

* Denne email er sendt via Udenrigsministeriets hjemmeside *

Chimoio, Mozambique onsdag den 14 April 2010

Til den danske Udviklingsminister

Vedr. "Frihed fra fattigdom - frihed til forandring"

Kommentar til strategi for dansk udviklingspolitik

Kære Søren Pind,

Mange tak for din invitation til folk om at deltage i den danske politiske udviklingsdebat. Jeg er taknemmelig for at du giver os den mulighed. Mit navn er Jytte Nhanenge. Jeg er en dansk kvinde bosiddende i Mozambique. Jeg er dybt bekymret over de tiltagende globale kriser af fattigdom og ulighed, krig og vold, miljødegradering og menneskerettighedskrænkelser, som fortsat giver forfærdelige konsekvenser for kvinder, børn, traditionelle folk, farvede folk, andre fattige folk, og naturen i Syd. På trods af konstant at være ofre for disse kriser, så kan kvinder, fattige folk og naturen normalt ikke tale for sig selv. De to første på grund af manglende talefrihed, manglende uddannelse, ulighed og manglende stemme i den moderne verdens politiske forum. Den sidstnævnte, naturen, som inkluderer alt hvad der ikke er lavet af mennesker, har ingen stemme. Derfor, vil jeg i dette brev forsøge at tale for dem, hvor begrænset og vanskeligt det end måtte være. Jeg baserer mine kommentarer på en omfattende undersøgelse jeg lavede i forbindelse med min cand.mag. i internationale udviklingsstudier ved University of South Africa. Titlen er "Ecofeminism: Towards integrating the concerns of women, poor people, and nature into development". Det er en samtidig økologisk-feministisk søgen efter en udviklingsetik samt en undersøgelse af de dybereliggende grunde til fattigdom og dets mulige løsninger. American University Press i USA, vil udgive dissertationen i bogform i år.

I din første tale som udviklingsminister lavede du en parallel imellem et hus der blev ved med at brænde ned og udviklingsbistand. Jeg forstod på dig, at du er villig til at undersøge og forandre dansk udviklingsbistand, hvis det kan påvises at den ikke kan bekæmpe fattigdom. Jeg er glad for at du nævnte det fordi jeg må desværre fortælle dig, at huset er brændt ned ti gange. Fattigdommen stiger og udviklingsbistand gør de rige rigere. På trods af det vil jeg bede dig om ikke at bygge et nyt slags hus fordi i min opfattelse er det ikke huset men fundamentet der er defekt. Det er utilstrækkeligt til at bære et hus. For at bekæmpe fattigdom, må vi bygge et nyt fundament for udviklingsbistanden. Det er hvad mit nedenstående bidrag handler om.

I dit udkast "frihed fra fattigdom" fokuserer du på fem mål nemlig frihed, vækst, ligestilling, stabilitet og miljø. For at nå disse mål ønsker du at den danske bistand fokuserer på økonomisk vækst, støtte til privatsektoren, specielt at forbedre landbruget og dets værdikæde. Jeg kan forstå på dit program at du, ligesom de fleste politikere i den Vestlige verden, er tilhænger af den neo-liberale politik og dens fokus på økonomisk vækst, frit marked og fri handel for at fremme global velfærd. Jeg har modsat måtte konkludere på grundlag af mine

studier at den neo-liberale politik er baseret på ideologi, der anvendes til at dominere kvinder, fattige folk og naturen. Jeg vil derfor i mit bidrag til dig tage rollen som djævlens advokat.

Moderne, traditionel udviklingsbistand er bygget på begrænsede værdier, hvilket mange mennesker ikke er klar over. Fra udviklingsbistandens fødsel, der startede med US Præsident Harry Trumans invielsestale den 20 januar 1949, blev den sammenkædet med traditionel, mekanisk, dualistisk videnskab (Newtonian). Udviklingsbistand har derfor i 60 år anvendt en reduktionist, kvantitativ, rationel, teoretisk og maskulin fremgangsmåde til at bekæmpe fattigdom samt brugt tekniske metoder til at skabe økonomisk profit. Det er dette fundament der er skyld i at udviklings-huset konstant brænder ned. Det prioriteringen af en delvis virkelighed og udelukkelse af holistiske, kvalitative, emotionelle, praktiske og feminine elementer der gør fundamentet svagt og ubæredygtigt. Det er snart 100 år siden at Albert Einstein, Niels Bohr og deres kolleger lærte os at et reduktionistisk perspektiv er utilstrækkeligt. Hvis vi ønsker at komme tættere på sandheden må vi se verden som et sammenhængende, holistisk og levende system. Vi kan derfor ikke kun inkludere den del af tilværelsen som vi kan tælle, røre og se, vi må også medtage de kvalitative dele, det ikke-fysiske og alle forbindelserne. Når vi gør det går det op for os at delene ikke er mekaniske og døde, men sammenhængende, som gør helheden levende og som derfor bliver meget mere end summen af de individuelle dele. Denne fokusering på helheden har lighed med et samtidigt feministisk syn der finder at harmoni kommer fra en optimal kombination af maskuline og feminine elementer. Desværre er dette holistiske syn ikke inkorporeret i global udviklingsbistand, ej heller i Danidas politik, hvor et begrænset reduktionistisk perspektiv er foretrukket. Danida prioriterer derfor kvantitet over kvalitet, rationalitet over følelser, teori over praktik, og maskuline elementer opleves som værende overlegne i forhold til feministiske. Resultatet af denne prioritet betyder at maskuline energier ses som værende bedre end feminine, og maskuline elementer for derfor lov til at dominere hvad opfattes som værende feminint. Denne maskuline domination resulterer i et usundt samfund som skaber fattigdom, miljøødelæggelse, vold og menneskerettighedskrænkelser . Ofrene fra disse kriser er de underordnede feminine elementer der fysisk manifesteres som kvinder, børn, fattige folk, traditionelle folk, farvede folk og naturen.

Istedet for at bruge de komplicerede udtryk fra Einsteins videnskab, foretrækker jeg at anvende den kinesiske filosofi Taoism og I Ching med de to forandrings-energier kaldet yin og yang. Det er en parallel teori som er enkelt at forstå men som stadigvæk er forenelig. Yin er den feministiske, den kvalitative eller den systemiske helhed. Yang er den maskuline, den kvantitative eller den reduktionistiske del. Yin og yang manifesterer sig i på mangfoldige måder i vores realitet, både fysisk og meta-fysisk, og som alternative måder at tænke på, at vide på og at handle på, etc. Det er måske bedst at se dem som energier. Nogle eksempler relevant for udvikling er de følgende, i hvert sæt er yang energien nævnt først: Yang-yin; maskulin-feminin; dele-helhed; analyse-syntese; hankøn-hunkøn; reduktionist-holistisk; mekanisk-økologisk; kvantitet-kvalitet; teori-praktik; rationalitet-følelser; universal-specifik; kultur-natur; menneske-natur; offentlig-privat; produktion-reproduktion; subjekt-objekt; selv-anden; selvsikker-integreret; individuel-social; sind-krop; mental-manuel; styrke-svagthed; hvid-sort; mester-slave; civiliseret-primitiv; kolonialist-koloniseret; moderne-traditionel; nord-syd; aktiv-passiv; hård-blød; stor-lille; konkurrence-samarbejde; udnytte-bevare; aggressiv-sympatisk; dominerede-underordnet.

I kinesisk filosofi ses yin og yang som polariserede, modsatte energier der hænger sammen som to dele af samme helhed. Begge er lige vigtige som elementer i forandring, og ingen af dem kan kaldes god eller dårlig. Hvad opfattes som dårligt er når een af de to energier får lov til at gro i størrelse og derved ender med at dominere den anden. Sådant en situation giver ubalance og udmynter sig i krise. Modsat kommer en god forandring fra en situation når de to energier er i et dynamisk spændingsforhold, og supplerer hinanden optimalt. At vedholde de to energier i en konstant dynamisk balance, det er udfordringen i forandring. Yin og yang er en form for konflikt resolution, hvor begge parter får optimal plads til at udfolde sig uden at tage

plads væk fra modparten. Det er denne dynamiske balance som komplet er oversat i udviklingspolitik, hvor yang energier prioriteres som værktøjer for forandring. Politikere og embedsfolk opfatter yang energier som værende bedre end yin energier til at formidle forandring og udvikle. Denne opfattelse betyder at de tilsidesætter og underminere alt hvad der er yin.

Udvikling er generelt, set som et videnskabeligt projekt der bruger moderne teknologi og økonomi som drivkræfter for forandring. Alle tre institutioner er udelukkende baseret på yang energier. Modern videnskab bygger på kvantitativ, reduktionistisk, rationel, universal, mekanistisk og teoretisk viden, som har ekskluderet alt kvalitativt, holistisk, emotionelt, partikulært, økologisk og praktisk. Den videnskabelige disciplin økonomi inkluderer derudover andre yang energier som produktion, konkurrence, individualisme, selvsikkerhed (egoisme) og udnyttelse, hvorimod den har udelukket yin reproduktion, samarbejde og integration af samfundet og bevarelse af naturen. Det samme finder sted i teknologi som prioriterer alt hvad der er hårdt og stort imod hvad der er blødt og småt. Den videnskabelige institution har derfor en overdosis af yang og uden en yin stopklods, kan den ikke undgå andet end at ende i en ekstrem yang opførsel der resulterer i udnyttelse, aggression og domination af "den anden", hvilket ender med kriser af fattigdom og ulighed, krig og vold, ødelæggelse af naturen og krænkelse af menneskerettigheder. Ofrene er yin energierne, der fysisk er manifesteret i kvinder, fattige folk og naturen. Derfor betyder prioritet af konkurrence, maksimering af kvantitativ økonomisk profit for den individuelle, baseret på udnyttelse af naturressourcer automatisk at livskvaliteten for samfundet og naturen er tilsidesat hvilket resulterer i at kvinder, fattige folk og naturen bliver ofre i udviklingsaktiviteter. Derfor, hvis dansk udviklingsbistand ønsker at nå målene i de fem aktiviteter frihed, vækst, ligestilling, stabilitet, miljø, så må administratorerne lære at håndtere en dynamisk spændingsforhold imellem de to energier og ikke tillade som nu en yang domination.

For at vise yang dominationen i udvikling vil jeg præsentere tre relaterede økonomiske modeller der klart viser hvordan udvikling praktisk dominerer kvinder, fattige folk og naturen. Jeg vil først præsentere det generelle mønster i den velkendte økonomiske vækst og "trickle-down" model, derefter diskutere indholdet i United Nations System of National Accounting, og endelig vise hvad Structural Adjustment Program gør ved kvinder, fattige folk og naturen.

Økonomisk vækst og trickle-down modellen skaber fattigdom Økonomisk vækst opfattes teoretisk som en nødvendig betingelse for fattigdomsbekæmpelse. Men realiteterne viser noget andet. Når udvikling anvender naturlige ressourcer, der giver et stort antal mennesker et anstændigt eksistens-levebrød, som industrielle råvarer til fordel for relativt få, så skaber udvikling fattigdom. Når udviklingsprojekter bruger traditionelle folks land, jord og vand for at producere kommercielle afgrøder og industrielle fødevarer til det frie marked, så kan traditionelle folk ikke længere leve fra deres naturressourcer. Når udviklingsprojekter flytter folk fra deres traditionelle samfund ind til en anden social konstellation med andre normer, hvor de ikke kan deltage, så mister de alt hvad der gav mening i deres liv. Før udvikling fordrev folk, var de ikke fattige. De levede et beskedent men bæredygtigt liv fra deres naturlige miljø. Deres samfund anså dem for at være nyttige og produktive medlemmer. Men da udvikling dirigerede deres naturlige ressourcer imod økonomisk vækst, kunne folk ikke længere være selvforsørgende. For at retfærdiggøre centralisering af traditionelle folks naturlige ressourcer argumenterede politikerne at industrialisering ikke kun ville anvende folks ressourcer men også give job og dermed indkomst så folk kan overleve. Men det var atter en teoretisk model. Industrier kan ofte ikke bruge lokale folks arbejdskraft fordi de normalt er utrænede og ikke kan læse eller skrive. Derfor ønsker industrierne kun at anvende markerne, skovene, fiskene, og floderne som de indfødte levede af. På denne måde, i fremskridtets navn, overtog regeringer ressourcerne, gav dem videre til industrierne, som lavede dem om til markedsvarer, som det fordrevne folk aldrig kan håbe på at købe. Grunden til at udvikling gør det modsatte af hvad forventes er den fejlslagne tro på "growth and trickle-down approach". Den konventionelle tro er at økonomisk vækst vil give rigdom i samfundet, der til sidst vil dryppe ned på den fattige

gruppe and bekæmpe deres fattigdom. Den blinde tro på denne strategi kommer fra dens mulighed for at forbedre en gennemsnitlige alder, børnedødelighed, alfabetisme og nationalproduktet i de Vestlige lande.

Baseret på denne erfaring blev udviklingsbistand fra Nord anvendt til at forøge økonomisk vækst i Syd. Imidlertid overså de nordlige eksperter modellens iboende ulighedsbivirkning. Distribution af fordelene er uhyre ujævn. I sådan en grad at folk med de mest desperate behov erfarer praktisk talt ingen forbedring i deres levevilkår. Vækststrategiens mål er at maksimere vækst-raten i forretningsomsætningen inklusiv at forøge investering, salg, eksport og nationalproduktet, så hurtigt som muligt. De økonomiske eksperter formoder derefter at kapitalisterne vil geninvestere deres forøgede rigdom, som dette har produceret, i samfundet hvilket yderligere vil forøge produktiviteten og gøre samfundet rigt, en rigdom der endelig vil nå de fattigste ved hjælp af "the trickle-down effect". I realiteten drypper der meget lidt rigdom ned. Strategien resulterer i hurtig national økonomisk vækst, men de der allerede er rige overtager næsten alt. Grunden er at den skabte rigdom bliver anvendt til produktion af varer der er attraktive for folk med høj indkomst og til eksport til rige lande. Derfor bliver de forkerte industrier etableret i Syd. I stedet for at producere simple værktøjer, billige huse og rent vand der kan hjælpe fattige folk, så investerer kapitalisterne deres ressourcer i plantager for eksport afgrøder eller bilfabrikker. Desuden ønsker rige folk i Syd ofte at bruge deres penge på modern vestlig livsstil. De importerer derfor forbrugsvarer fra Europa istedet for at investere deres rigdom i social produktion. Det giver ikke levebrød til fattige folk. Modsat giver det indkomst til Europa. Derfor, paradoksalt, ender udviklingsbistand med at gavne den sydlige elite og de rige nordlige lande som gav udviklingsbistanden fra starten, og ikke fattige folk i det land der modtog bistanden. Hvis udvikling skal gøres passende skal den istedet maksimere lokale folks økonomiske uafhængighed og selv-tilstrækkelighed. Men da det ville give lidt eller intet til nationalproduktet er det ikke acceptabelt for regeringsmedlemmerne der har brug for indkomsten til at betale deres egen luksuriøse livsstil. Produktion af eksport afgrøder og biler der gavner eliten i Syd og i Nord foretrækkes fordi sådanne aktiviteter forøger nationalproduktet og dermed regeringsindtægterne. På denne måde bliver økonomisk vækst og fattigdomsbekæmpelse en modsætning. Man må derfor konkludere at så længe udviklingsstrategien er baseret på økonomisk vækst og trickle-down teorien så vil den støtte forandringer der udelukkende gavner rige mennesker. Så længe en regering har økonomisk vækst som prioritet, så skaber udvikling fattigdom. Økonomisk politik vil stimulere vækst ved at kanalisere ressourcer væk fra lav-indkomst grupper, tage lokalbefolkningens naturlige ressourcer, gøre dem fattige og med tiden ødelægge miljøet med kemisk landbrug. Så længe regeringer ikke retter udviklingsbistand til passende aktiviteter der gavner fattige folk, så vil de relative rige nyde landets naturlige ressourcer og den økonomiske profit disse giver. Derfor vil en udviklingsstrategi, der orienteres imod økonomisk vækst, gøre de rige mere rige og de fattige fattigere.

Economic Structural Adjustment Programs forringer samfundet og naturen Den traditionelle multilaterale økonomiske udviklingsmodel som ofte påtvinges Tredie Verdens lande der har gæld, er den såkaldte economic structural adjustment program (SAP). Den er baseret på den neo-klassiske kapitalistiske økonomiske model og den neo-liberale politiske ideologi som begge blev udviklet i USA og Vesteuropa. Det er derfor en specifik model der imidlertid anvendes universalt. Programmet fremmer udvikling ved hjælp af økonomisk vækst, frie markedet, fri handel og begrænset regeringsindblanding. De internationale finansielle institutioner og majoriteten af de vestlige regeringer mener at programmet er det mest effektive og formålstjenelige middel til at optimere et lands økonomiske præstation. De menneskelige karakteristikker og handlinger, som systemet finder attraktive og overlegne til at fremme denne politik er individualisme, egen nytte/egoisme, rationalitet, nyttemaksimering, konkurrence og materialisme - alle rene yang energier. Med en overvægt af yang, vil modellen automatisk dominere yin der manifesterer sig som samfundet og naturen. Dette kan observeres ved at analysere nogle af programmets forudindtagede elementer:

SAP støtter mænd over kvinder: Programmet formoder inkorrekt at love der eksisterer i Nord er implementeret globalt. I virkeligheden er love, traditioner og sædvaner i Syd forskellige fra de der eksisterer i Nord. Der er ikke ligestilling imellem mænd og kvinder i Syd. Kvinder har et lavere politisk, økonomisk, socialt og legalt status end mænd har. Kvinder har få rettigheder og mange pligter. Disse uligheder begrænser kvinders adgang til ressourcer og begrænser dem derfor også i det frie marked. Selvom kvinder i Afrika producerer 80 procent af madafgrøderne, så er deres adgang til land ulige. De har normalt kun brugerret til land. Da land arves patriarkalsk så får kvinder rettigheder til land via deres ægteskab. Det gør kvinders adgang til land usikkert. Sådanne kendsgerninger bør inkluderes i den økonomiske analyse for at undgå forvrængning og for at maksimere økonomisk udbytte. Men det sker ikke. En værre konsekvens af denne ulighed betyder at SAP vil opfatte kvinder som uproduktive og derfor lede endnu flere ressourcer til den produktive mand. Det forstærker diskriminationen imod kvinder.

SAP støtter formelle over uformelle markeder: Teorien antager at alle nationer har monetaristiske og markedsorienterede samfund. Det er en alvorlig misforståelse. I Nord er alle ressourcer og aktiviteter omfattet af det økonomiske marked priser kan derfor teoretisk set blive sat retfærdigt. Det er ikke tilfældet i Syd hvor størstedelen af kvinderne er engageret i produktive overlevelses strategier, som eksisterer udenfor det formelle marked. Derfor kan kvinders produktivitet ikke blive kalkuleret og prissat og derfor opfatter økonomer det som værdiløst. Det samme er tilfældet med kvinders reproductive, huslige og samfundsmæssige pligter. Når markedet ikke kan registrere aktiviteter, så eksisterer de ikke for det økonomiske system. Derfor er kvinders produktivitet ikke inkluderet i SAPs økonomiske planlægning. Fordi økonomiske politikker kun retter ressourcer til formelle produktive aktiviteter, så overses kvinders behov for ressourcer hvilket truer deres overlevelsesstrategier. Da kvinder ikke ejer produktionsmidlerne så kan mænd borttage og bruge ressourcerne som kvinderne normalt anvender for at maksimere deres egne markedsaktiviteter. Det har alvorlige negative konsekvenser for kvinders madproduktion, for kvinders og børns generelle sundhed og for landets madsikkerhed. Da kvinders madproduktion ikke eksisterer for systemet så kan aktiviteten ikke modtage relevant opmuntring. Kun landbrugsproduktion der re retet imod forbrugermarkedet kan få støtte. Resultatet er at kvinder ikke kan øge deres produktivitet. Uden passende ressourcer vil de højst sandsynligt med tiden producere mindre. Det betyder, at fordi SAP ikke kan opfatte uformelle markeder, så behandles mænd og kvinder ulige hvilket underminere kvinders status.

SAP opfatter husstanden som en enhed der vil forsøge at maksimere fælles nytte: Husstande i Syd er ikke demokratiske enheder og ressourcer fordeles ikke ligeligt imellem dets medlemmer. Mænd og kvinder har separat økonomiske enheder. Studier har vist at kvinder investerer 90 procent af deres indkomst i familien og i lokalsamfundet, hvorimod mænd kun investerer 40 procent og bruger resten på dem selv. Forhøjelse af husstands indkomst er derfor kønsrelateret og har negative konsekvenser for familiens velfærd. Derfor forbedrer det ikke familiens trivsel at støtte mænds produktivitet.

SAP støtter individuelle behov over sociale behov: Dette punkt er en selv-tilintetgørende fremgangsmåde idet det er samfundet der lærer personen om individuel frihed og valg. Tilfredsstillende af sociale behov er derfor en forhåndsbetingung for at udvikle individuel frihed. Derfor, hvis vi overser forhåndsbetingungsen, så overser vi frihed i det hele taget. Dersom den social enhed ikke får samme prioritet som den individuelle enhed så kan det ende med at samfundet bryder sammen.

SAP støtter frihed over sikkerhed, marked over staten: Ideologien antager at det frie marked, istedet for staten, vil fremme effektiv resourcefordeling der vil give individuel frihed og social sikkerhed. Dette er en højst tvivlsom antagelse. Da økonomisk vækst ikke skaber trickle-down effekten, så er det frie marked ikke istand til at bekæmpe fattigdom og give social sikkerhed til fattige folk. Folk med behov men uden penge registreres slet ikke af markedet. Modsat, hvis

regeringer anvender landets indkomst på faciliteter som uddannelse, sundhed, transport og veje så støtter de social sikkerhed der giver den individuelle valgmuligheder til at stræbe efter frihed.

Derfor, at kunne skabe velfungerende samfund hvor frihed trives så er der brug for politiske ledere der kan administrere økonomiske indkomst og fordele den retfærdig. Dette betyder at statens rolle er vigtig. Økonomer kan derfor ikke undvære dem. Den overordnede fokus på yang forhindrer derfor en retfærdig fordeling af økonomiske midler i samfundet og skaber barrierer for kvinders og fattige personers frihed.

SAP støtter kvantitet over kvalitet og individuel konkurrence over social samarbejde: Denne prioritet ignorerer muligheden at socialt samarbejde, omsorg for helheden, og en delt livskvalitet kunne give et bedre samlet resultat sammenlignet med den individuelle valgte. Nobel Prisen for 2009 i økonomi, Elinor Ostrom, har overbevisende vist at samarbejde er vigtig for at nå et optimalt resultat. Derfor, hvad der virkelig gavner en individuel person både fysisk, mentalt og spirituelt er et støttende og omsorgsfuldt samfund. Sådant en mulig forandring vil skabe en overordnet følelse af harmoni og sikkerhed, der udvikler individuelle balancerede personer der er nytte for sig selv, for samfundet og for dets økonomi. Konklusivt for at maksimere den samlede sociale og økonomiske velfærd så må kvalitative og forbindelser inkluderes i økonomiske elementer. Samarbejde og livskvalitet er derfor vigtige for at gøre udvikling en succes. Alt i alt, SAPs overdrevne fokus på yang energier giver ikke det mest effektive og formålstjenelige økonomiske resultat. Istedet dominerer det kvinder, fattige folk og nature i Syd. For at skabe en dynamisk balance er kønsdiskrimination, uformel og subsistens produktion, reproduktion, husarbejde og socialt samarbejde alle relevante emner at medtage i ethvert økonomisk program.

SAP har givet dybe negative konsekvenser i kvinders liv. Det har besluttet Afrikanske kvinders afgang til land, mad, sociale ydelser, uddannelse, sundhed, deres fødselsrate, status, rolle i samfundet og deres muligheder i livet. Adskillige studier har vist de negative resultater SAP har givet kvinder i Syd. Konsekvenserne er komplekse, sammensatte og de forstærker hinanden og skaber en ond cirkel med et uhyggeligt resultat. Det følgende sammendrag beskriver resultaterne fra nogle af disse studier: Først, da SAP retter ressourcer til mænds eksportafgrøder og samtidigt tilbagetrækker produktionsmidler fra kvinders madproduktion skaber det forskellige negative konsekvenser: Eksportafgrøder er kemisk landbrug som udnytter den sensitive jord i Syd hvilket resulterer i lavere jordfrugtbarhed. Det betyder at eksportafgrøder ødelægger naturen. Desuden har kvinder og deres børn ikke gavn af indkomsten fra disse afgrøder idet som sagt mænd bruger de fleste penge på sig selv. På grund af traditionel arbejdsfordeling får kvinder modsat mere arbejde fra eksportafgrøder. Mænd forventer nemlig at kvinder foretager deres traditionelle landbrugsarbejde med at luge ukrudt og vedligeholde afgrøderne på mænds marker udover at tage sig af deres egen madafgrøder. Det tager energi og tid væk fra kvinders madproduktion, deres andre inkomstgivende aktiviteter, huslige pligter og omsorg for børn. Derudover, siden afgrøder for eksport bliver produceret i den bedste jord, er kvinder tvunget til at plante deres madafgrøder på marginalt land. Det betyder mindre mad og mere ødelæggelse af miljøet. Derfor er fødevarer usikkerhed en bivirkning fra prioritering af eksportafgrøder. Et land kan endda føle sig tvunget til at importere mad og derved bruge den hårdttjente udenlandske valuta eller tage nye dyre udenlandske lån. På den måde kommer der ikke meget ud af hele eksportafgrøde operationen, som skulle tjene landet dets udenlandske valuta. Istedet giver eksportafgrøder kvinder mere arbejde, mindre madproduktion og mindre indkomst, som sammenlagt resulterer i større ulighed mellem kønene og flere familie problemer. Begrænset rådighed af mad og trætte kvinder mindsker familiens helbred og nedsætter kvinders sociale produktivitet der forøger kvinders fattigdom. Derudover, fordi produktion af eksportafgrøder underminere jordens frugtbarhed vil det resultere i lav jordproduktivitet og dermed formindsket afgrødeudbytte med tiden. Det betyder at hele projektet ikke har givet nogen positive resultater. Dernæst, kvinder i sub-Saharan Afrika har en tung arbejdsbyrde. Uden anerkendelse eller betaling foretager de sig både produktivt, reproduktivt og kommunalt arbejde. Det skaber

fattigdom af tid, som gratis sociale ydelser bør kompensere for. Imidlertid må kvinder selv betale for essentielle ydelser fordi SAP har reduceret de frie sociale ydelser. Da SAP heller ikke har forøget kvinders indkomst, så kan de ikke betale for disse ydelser. Uden fri sundhedstjeneste må kvinderne drage omsorg for et tiltagende antal af syge familiemedlemmer. Det vil øge kvinders arbejdsbyrde yderligere. SAP har også tvunget folk til at betale for deres børns skoleuddannelse. Mangel på indkomst betyder at mødre ikke har råd til at betale skoleafgifter for alle børn. Resultatet er at piger trækkes ud af skolen for at hjælpe moderen med de mange hjemlige pligter. Det vil sige at piger ikke lærer at læse og skrive hvilket reducerer deres produktivitet, giver dem en lav indkomst og dermed manglende uafhængighed og frihed. Når man lægger alt sammen så bliver fattigdom overført til næste generation via kønnet. Det betyder at 70 procent af alle absolut fattige mennesker er kvinder. Kvinder er derfor underprivilegerede sammenlignet med mænd. Denne ulighed kan let resulterer i spændinger i hjemmet over mangel på lige fordeling af indkomst hvilket forøger vold i hjemmet. På grund af stress, forringes mental sundhed og adfærdsproblemer og kriminalitet forøges. Slutteligt, forværring af kvinders økonomiske status forøger deres usikkerhed. Usikkerhed gør at kvinder vil vedblive med at holde fast på den eneste traditionelle overlevelses strategi og sikkerhed de har, nemlig biologisk reproduktion. På grund af fattigdom har kvinder brug for børns arbejdskraft. For også at sikre alderdom har kvinder brug for sønners støtte, som vil arve faderens land. Fattige, uuddannede kvinder er ikke tilbøjelig til at reducere antallet af børn. Sådan et valg vil underminere alle forsøg på økonomisk effektivitet. Det vil forøge verdensbefolkningen hvilket giver negative konsekvenser for miljøet.

Konklusionen må logisk blive at SAPs reduktionistisk fokus på yang elementer ikke kan bekæmpe fattigdom. Ignorering af holistiske yin energier og kvinders behov vil istedet resultere i forringelse af samfundet og naturen. Det vil give en svag økonomi, skabe fødevareusikkerhed, underminere miljøet, give ukontrolleret befolkningsvækst, med høj børnedødelighed, det vil forøge fattigdom, sult og usikkerhed, hvilket vil resultere i yderligere mishandling af kvinder og børn, det vil give et splittet og mere voldeligt samfund, national uro og en generel dårligere livskvalitet for alle parter. Derfor når regeringer baserer udviklingsprogrammer udelukkende på yang energier så kan de ikke bekæmpe fattigdom og løse sociale problemer. Marginalisering af yin energier udelukker fundamentale eksistens-elementer relateret til social samarbejde, menneskelige følelser og etik. Så længe politikere forsøger at undgå at opfatte realiteterne holistisk, det vil sige at udelukke den sociale og naturlige dimension i deres udviklingspolitik, så vil de fortsætte med at skabe en verden med overdreven egoisme, grådighed, konkurrence og individuel maksimering. Disse karakteregenskaber resulterer i usunde, dominerende og voldelige samfund hvor kvinders fattigdom, børns lidelser, social forringelse og ødelæggelse af miljøet vil fortsætte.

Ikke alle lande har introduceret SAP, men de allerfleste lande er styret af yang energier. Det kan ses fra en analyse af FNs nationale regnskabssystem kaldet United Nations System of National Accounting (UNSNA) og dets underliggende værdier.

UNSNA forstærker kvinders fattigdom og nedbrydning af miljøet En femtedel af verdens folk lever i absolut fattigdom. Halvfjerds procent af disse 1.2 milliard absolut fattige er kvinder. Det er en 50 procents forøgelse i fattigdom for kvinder i perioden 1970-1995, sammenlignet med 30 procents forøgelse for mænd. Det betyder at flere kvinder end mænd lever i fattigdom og fattige kvinder har det normalt værre end fattige mænd i samme kategori. Grundene til kvinders fattigdom varierer, men det kommer hovedsageligt fra deres fortsatte underminering i samfundet. Kvinders forringede position kan i det store hele bebrejdes de yang-dominerende udviklingsteorier og praksis. Da udviklingspolitikker ikke er kønsneutrale så medvirker de til den såkaldte "feminization of poverty". Prioriteringen af yang energier betyder at eksperter samler data der er maskulint forudindtaget. Når disse statistikker bliver brugt til at formulere politikker og love resulterer det i udviklingsaktiviteter der gavner mænd og dominerer kvinder. Hovedproblemer er som allerede beskrevet udviklings prioritering af økonomisk vækst. Denne

fokusering betyder at data der er udelukkende kvantitative samles og inkluderes i udviklingsplanlægning. Det vil sige at studier ikke måler kvalitets elementer og derfor udelukker i udvikling alt hvad der relaterer sig til mennesker i deres kulturelle, sociale, samfundsmæssige og politiske forhold. Konsekvensen er at kvinders subsistens, husholdnings, samfundsmæssige og reproduktive arbejde bliver usynliggjort, hvorimod mænds arbejde i det formelle marked bliver prioriteret. Det giver en forskellig udviklingseffekt på mænd og kvinder. Fokusering på yang energier i udvikling undervurderer ikke kun kvinder, det underminere andre yin elementer tillige. Det betyder at udvikling også udnytter miljøet, hvis naturressourcer anvendes som input til økonomisk vækst. Nedbrydningen af miljøet som dette har betydet giver alvorlige, negative resultater for traditionelle samfund, specielt som nævnt kvinders subsistens grundlag. Kvinders problemer og naturens problemer er derfor beslægtet: de eksisterende udviklingspolitikker marginaliserer begge. Dette kan ses i UNSNA, som undervurderer både kvinders arbejde og naturens resourcer.

UNSNA bliver anvendt globalt til vurdering af økonomisk præstation. Dets information giver derfor fremtidig politisk vejledning. Det økonomiske værktøj måler også udviklingslandenes udviklingspræstation. Siden det er en ren kvantitativ, pengeorienteret yang metode så udelukker UNSNA traditionelt bæredygtigt og organisk landbrug som en faktor i økonomisk velvære. Subsistens levebrød ses derfor som værende uproduktiv og tilbagestående i udvikling. Udelukket er også hele området hvor kvinder er aktive. Det betyder at de hjemmebaserede opgaver, som i overvejende grad gøres af kvinder ikke kun er ubetalte men også ignoreret af økonomiske analyser. Systemet kategoriserer de der foretager disse opgaver som værende økonomisk passive. Det betyder at kvinders traditionelle jobs som at hente vand og brænde, holde hus, give omsorg til børn og andre afhængige familiemedlemmer, systematisk udelukkes. Da kvinders arbejde er ubetalt, opfatter økonomer det som om det ikke har nogen pengemæssig værdi, hvilket betyder at kvinders pligter er værdiløse. Det er dybt diskriminerende og giver en generel opfattelse at kvinder er underordnet til mænd. Det giver også konsekvenser for kvinders adgang til resourcer og ydelser, der igen definere kvinders relative sociale, økonomiske og politiske magt og relationen imellem mænd og kvinder. Medlemmer af FN og diverse regeringer betragter simpelthen kvinder som værende uproduktive medlemmer af samfundet. Det er en overraskelse specielt når statistikker viser at kvinder i Afrika gror 80 procent af familiens mad og derved bidrager til landets madsikkerhed. Derudover spiller kvinder hovedrollen i den uformelle økonomi; en sektor som ikke er anerkendt i det økonomiske system, men som sørger for at fattige folk overlever. Udover diskriminationen som det indebærer, det ikke at tælle kvinders arbejde betyder yderligere at det økonomiske system ikke giver resourcer til kvinders madproduktion og deres uformelle handelsaktiviteter men istedet retter investeringer imod mænds eksportafgrøder og de formelle markeds aktiviteter. Dette skaber en fordom for kapitalintensiv, industrielle projekter i stor målestok, der andener det bedste land og tvinger kvinder til at producere mad i marginale områder. Dette giver en alvorlig kædereaktion som allerede er beskrevet under discussionen om SAP: Da industriel landbrug anvender kemikalier for at øge produktionen af eksportafgrøder bliver den prekære sydlige jord ødelagt. Vedblivende at gro madafgrøder på marginal land nedbryder økologien yderligere. Mangel på madvare sikkerhed kan tvinge regeringer til at importere mad, imod betaling af udenlands valuta tjent på eksport afgrøder eller udenlandske lån. Da maden nu er købt på det internationale marked så har værdikæden sørget for at maden er blevet dyr. Det betyder at kvinder og fattige mennesker ikke har råd til det. Det bringer med sig fejlernæring, underernæring og sult, som i overvejende grad rammer de yngste og svageste. Ignorering af kvinders madproduktion skaber derved en ond cirkel for kvinder, børn, fattige personer, samfundet, naturen og staten. Det nedbryder kvinders økonomiske situation, deres status i samfundet og forstærker domination af kvinder der gør deres daglige liv endnu vanskeligere at håndtere. På denne måde har UNSNA medvirket til kvinders fattigdom. Der er ingen logisk eller praktisk grund der fyldestgørende kan forklare udelukkelsen af kvinders arbejde fra hvad der måles. Mænds arbejde er lige så vanskelig at måle, men det er inkludret. Den virkelige grund må være den historiske domination af kvinder og den store profit eliten skaber ved systemts prioritering af yang aktiviteter. Man kan måske

bedre forstå dette når det bliver gjort klart hvad UNSNA tæller og hvad systemet undlader at inkludere: Generelt tæller UNSNA alle varer og serviceydelser produceret i den formelle, pengemæssige yang økonomi, uanset effekten på samfundet og naturen. Derfor inkluderer UNSNA destruktive aktiviteter som produktion af militært materiel så som våben, raketter, atomvåben og torturapparater. Man må derfor konstatere at UNSNA opfatter krig, vold, og krænkelse af menneskerettighederne som medvirkende til udvikling. Rengøring efter oilespild i sejlbarevandområder samt rehabilitering af forurenede jord fra kemisk landbrug bidrager også til økonomisk vækst. Desuden måler UNSNA forøget udgifter til bekæmpelse af kriminalitet og menneskelige kvæstelser. Vækst i UNSNAs tal betyder derfor ikke at social velfærd er forøget. Det viser istedet hvad samfundet må rette fordi noget gik galt. Modsat måler UNSNA ikke nogen yin værdier. Det vil sige at systemet ignorerer den nyttefulde produktion og reproduktion foretaget af kvinder, naturen og traditionelle folk. Livskvalitets-elementer så som fred og harmoni tæller heller ikke som værende værdifulde. Der er heller ingen pris tilføjet på en ren flod, frugtbar jord og naturlige skove. Generelt naturens sundhed tæller ikke som en værdi i udvikling. Ligesom der heller ikke tillægges nogen værdi for individuelle personers sundhed og social trivsel. Set holistisk er systemet en paradoks: når en kvinde for at lave mad til familien må anvende 8 timer på at hente brænde fordi træerne i området er fældet, så anser UNSNA det for at være en uproduktiv aktivitet. Modsat, når hendes mand fælder flere træer så hun skal gå endnu længere for at finde brænde, så regnes det for værende produktiv! UNSNA måler derfor hvordan virkelig værdi – samfundets og naturens sundhed – i rivende hast formindskes. UNSNA er derfor ikke en uskyldig, neutral statistisk metode i udvikling. UNSNA er et dominerende yang instrument, der medvirker til ødelæggelse af naturen og den konstante underminering af kvinder. Som et instrument der viser konkret fremgang, er regnskabssystemet uanvendeligt.

Konklusivt, den overdrevne fokus på økonomisk yang kvantiteter forhindrer folk i at arbejde i harmoni med hinanden. Det skaber konkurrence, ulighed, uretfærdighed og vold. Det nedbryder samarbejde, adskiller mænd fra kvinder og naturen, og placerer ham over begge to. Økonomisk udvikling er derfor et system, hvor mænd kontrollerer og dominerer natur og kvinder. Begge ses som uproduktive og passive ressourcer til rådighed for udnyttelse. Aktivitet, produktivitet og selvhævdelse er modsat de rene eksklusive kvaliteter hos yang mænd. Derfor er udvikling blevet en ny kilde til historiske uligheder imellem mænd og kvinder.

Halvtredstusinde mennesker dør hver dag fra konsekvenser af fattigdom; størstedelen er kvinder og børn. Grunden til denne fattigdom er en yang domination i udvikling. En måde hvor på Danida kan behandle dette problem er ved at starte en holistisk kønstræning på alle niveauer i Danida og på alle regeringsniveauer i lande med hvem Danida samarbejder. Desuden har Danida brug for at inbefatte som en naturlig, altid eksisterende del i sine programmer holistisk køns planlægning, holistisk køns budgettering og holistisk køns politikdefinering i alle aktiviteter. Det kan sikre en dynamisk balance imellem yang og yin energier. Jeg bliver ved med at understrege at kønsprogrammet bør være holistisk fordi der er ikke kun ulighed imellem kvinder og mænd; uligheder eksistere også imellem mange andre yin og yang energier som vist foroven. Hvis det lykkes Danida at omforme sine programmer fra at være reduktionistiske til at blive holistiske, ville det ændre privatsektor programmet, og give det mulighed for at omfavne både formelle som uformelle markeder. Derved kan programmet inkludere kvinders og fattige folks anliggender. Desuden ville Danidas støtte til landbrug der integrerer naturen og dets anliggender betyde en forandring fra et kemisk projekt til organisk og økologisk landbrug. Det sidste og essentielle spørgsmål er om Danmark ville være pioneren der opfordrer det internationale samfund til en afskaffelse af yang dominerende, økonomiske systemer og foreslår et holistisk økonomisk perspektiv der kan inkludere behovene hos kvinder, fattige personer og naturen. Sikke en stolt dag det ville være for det danske folk hvis vores regering ville være den første der forlangte en ende på alle former for kønsdiskriminering på alle niveauer i verden. Det ville i min opfattelse betyde en forbedring ikke kun af fattigdom men også af mange andre kriser, som vi lever med i denne verden, fordi de alle kommer fra en systemisk base: domination. Jeg mener derfor at en forandring fra reduktionistiske yang

politikker til holistiske yin/yang politikker er nytænkningen og reformen der er relevant i Danida. Dette ville uden tvivl skabe et fast og solidt fundament på hvilket et udviklingshus kan bygges der ikke let brænder ned igen.

Alle de ovenstående spørgsmål og mange flere er drøftet i min kommende bog. Hvis du sender mig en email adresse, vil jeg være glad for at sende dig bogen som pdf. Jeg håber oprigtigt talt at du vil få succes i dine bestræbelser på at definere en udviklingspolitik som kan bekæmpe fattigdom for kvinder, fattige folk og naturen. Held og lykke.

Men venlig hilsen
Jytte Nhanenge
nhanenge@tdm.co.mz